

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

TÜSİAD
Yönetim Kurulu Başkanı
Tuncay Özilhan'ın
9 Mayıs 2001 AB Günü
konuşması

9 Mayıs 2001 İş Kuleleri

Sayın konuklar, değerli basın mensupları,

Bugün burada, 9 Mayıs Avrupa Günü nedeniyle bir araya gelmiş bulunuyoruz. “Avrupa Günü”, 1985 yılında gerçekleştirilen Milano Zirvesi’nde hayata geçirilmiş bir kavramdır ve o günden bu yana da Avrupa Birliği sınırları içindeki ülkeler tarafından kutlanmaktadır.

Avrupa Günü, Türkiye için ne ifade eder? 9 Mayıs günü, 1999 yılında yapılan Helsinki Zirvesi’nde AB’ye tam üye adayı olarak kabul edilen Türkiye’nin, Avrupalı olmak ve Avrupalı kimliği üzerine düşünmesi ve fikir üretmesi için bir fırsat olarak değerlendirilmelidir. Bu günün artık Türkiye’de de kutlanması, Türk halkının Avrupa Birliği’ni oluşturan temel değerler üzerinde birleşme ve AB’yi oluşturan üye ülke halkları ile bunları paylaşma arzusunun bir göstergesidir.

Ülkemiz zor bir dönemden geçmektedir. Buna karşın, içinde bulunduğumuz derin ekonomik ve siyasi sorunların Türkiye’nin geleceği için önemli fırsatlar yaratacağını düşünüyoruz. Türkiye, kaçınılmaz bir yeniden yapılanma sürecinin eşiğinde durmaktadır. Yaşamakta olduğumuz kriz, hem ekonomik sistemin hem de siyasi yapıların köklü değişikliklere ihtiyaç duyduğunu göstermiştir. TÜSİAD, yayınladığı raporlarda, ulusal ve uluslararası platformlarda ekonomik, siyasi ve yapısal alanda yeniden yapılanma önerilerini yıllardır dile getirmektedir. Bu sürecin artık hızlanması ve kaybedilen zamanın bir an önce telafi edilmesi gerekmektedir. Türkiye’nin bu krizden gerekli dönüşümleri gerçekleştirerek çıkacağına ve eskisinden daha güçlü olarak yoluna devam edeceğine inancımız tamdır.

Türkiye’nin tıkanıklığı aşmak için çıkış yolları aradığı bu dönemde, uluslararası desteğin en önemlisi, Avrupa Birliği’dir. Dünyadaki en büyük ekonomik, siyasi ve toplumsal entegrasyon projesi olan AB ile Türkiye’nin bütünleşme sürecinin sağlıklı bir şekilde sürmesinin, Türkiye’nin iç istikrarının sağlanmasına ve uluslararası değerler çerçevesinde gelişimine katkıda bulunacağı kuşkusuzdur.

10-11 Aralık 1999 tarihinde Helsinki Zirvesinde Türkiye’nin oy birliği ile ve diğer aday ülkelerle eşit şartlarda Avrupa Birliğine aday ülke olarak kabul edilmesi Türkiye-AB ilişkilerinde yeni bir derinleşme boyutu kazandırmıştır. Zirvede alınmış olan kararlar ile belirlenmiş olduğu gibi, Türkiye diğer aday ülkelere uygulanan aynı kriterler temelinde, Birliğe katılmaya yönelmiş bir aday ülkedir.

Adaylık sürecinin gerektirdiği hukuksal altyapının işlerlik kazanması sevindirici bir gelişmedir. Türkiye’nin AB adaylığının Helsinki Zirvesi’nde resmen teyit edilmesinin ardından, her aday ülke için olduğu gibi Türkiye için de hazırlanan Katılım Ortaklığı Belgesi ve Çerçeve Yönetmeliği’nin onaylanmasıyla Katılım Ortaklığı Belgesi Hukuki açıdan bağlayıcı bir nitelik kazanmıştır. Katılım Ortaklığı Belgesi’nde yer alan hususlar Türkiye-AB ilişkilerinin tam üyelik doğrultusundaki nihai perspektifini belirlemektedir. Katılım Ortaklığı Belgesi, genel söylemi açısından, AB’ye tam üyelik kriterlerini tekrar vurgulamakta ve aday ülke Türkiye’den bu kriterlere uymak üzere kararlılık, takvim ve icraat talep etmektedir.

Diğer aday ülkeler gibi tam üyelik müzakerelerini başlatabilmemiz açısından önkoşul olan siyasi kriterler konusunda ise Katılım Ortaklığı Belgesi, evrensel insan hakları ilkelerini ve AB’deki ortak demokratik standartları tanımlamakta ve Türkiye’nin bu ilke ve standartlara uyum sağlamasını istemektedir. AB’nin bu konudaki yaklaşımı Türkiye’nin bugünkü üniter devlet yapısı, anayasal düzeni ve yurttaşlık kavramı sınırları içindedir.

Reform taleplerinin odak noktasını yasal düzenimizdeki bireysel özgürlükleri ve kültürel kimliklerin ifadesini yasaklayıcı mevcut yasal düzenlemeler oluşturmaktadır. AB bunun ötesinde bir taleple gelmemekte, kendi içindeki anlayış ve uygulama farklılıklarını da dikkate alarak asgari müşterekler temelinde bir yaklaşım sergilemektedir.

Katılım Ortaklığı Belgesi'nin kısa ve uzun vadede Türkiye için öngördüğü gereklilikler zaten Türkiye'nin gerçekleştirmeyi planladığı ve çeşitli zamanlarda ve ortamlarda resmen belirttiği siyasi ve ekonomik reformlar ile büyük ölçüde bağdaşmaktadır. Nitekim 2000 yılı ortalarında Meclis'te görüşülerek benimsenen 8. Beş Yıllık Kalkınma Planı ve Uzun Vadeli Strateji, AB'ye üyelik hedefini ve üyeliğin gerektireceği ekonomik ve sosyal dönüşümü, büyük ölçüde Katılım Ortaklığı Belgesi'ne paralel olarak, Türkiye'nin öncelikli hedefi olarak belirlemiştir.

Türkiye'nin Ulusal Programı'nın Mart ayında Bakanlar Kurulu tarafından kabul edilmesi olumlu bir gelişmedir. Ulusal Program, Katılım Ortaklığı Belgesi'nde öngörülen kısa ve orta vadeli siyasi, ekonomik ve diğer alanlardaki dönüşüm gerekliliklerine yanıt verebilecek bir eylem planı ve bu eylem planının finansal mühendisliğini içeren bir atılım olarak algılanmalıdır.

Katılım Ortaklığı Belgesi'nin Ulusal Program tarafından desteklenmesi ve içinin doldurulması gerekmektedir. Bu program, yıllardır Türkiye'nin gerçekleştirmeyi dile getirdiği geniş çapta yeniden yapılanma çalışmalarını bir takvime bağlaması bakımından da önemlidir. Ancak, programda yer alan kısa ve orta vadeli hedeflerin zamanında gerçekleştirilmesi konusunda hükümetin azami çaba göstermesi, son dönemde yitirmiş olduğu inandırıcılığını sağlaması açısından gereklidir.

Bu aşamada Ulusal Program'da yer alan siyasi kriterler konusunda gerçekleştirilmesi öngörülen çalışmaların en kısa zamanda tamamlanması Türkiye'nin üyelik müzakerelerine başlaması açısından büyük önem taşımaktadır. Avrupa Birliği, Türkiye'nin açıkladığı Ulusal Program'ı uygulama konusunda kararlı olduğuna inanmak istiyor. Özellikle, Kopenhag Kriterleri'nde yer alan siyasi kıstasların bir an önce hayata geçirilmesi bu konudaki kararlılığımızı göstermek açısından gereklidir.

Ayrıca, Ulusal Program'ın nihai uygulayıcısı olan özel sektörün görüşlerinin sık ve düzenli bir şekilde alınması Program'ın sağlıklı olarak uygulanabilmesi için gereklidir. Bu bağlamda Ulusal Programın uygulanma aşamasına yönelik olarak AB Genel Sekreterliği'nde gerçekleştirilen çalışmalara sivil toplum örgütlerinin ve özel sektör kuruluşlarının da katılımının sağlanması bu yolda atılan önemli bir adım olacaktır.

Değerli Konuklar,

Diğer aday ülkeler ile aynı koşullara tabi tutulan Türkiye'ye bu ülkelerle aynı imkanların sağlanması ile birlikte, Türkiye'nin sorumluluklarını en kısa zamanda yerine getirmesi beklenmektedir. 1963 yılında imzalanan Ortaklık Anlaşması'ndan bu yana geçen sürede Türkiye'nin hedefi AB ile tam entegrasyon sağlamak olmuştur. AB üyeliği Türkiye'nin önündeki en önemli projedir. Zaman zaman ilişkilerin kesintiye uğramasına karşın hedefe bu derecede yaklaşıldığı bir dönemde, iç politikada yaşanan siyasi uyuşmazlıklar üyelik perspektifinin kaybolmasına neden olmamalıdır.

Türkiye kendi iç sorunları nedeniyle AB'deki gelişmelerin gerisinde kalmaktadır. Nitekim, Aralık 2000 tarihinde yapılan Nice Zirvesi'nde benimsenen AB'nin gelecek yaklaşık on yıllık dönemdeki kurumsal yapılaşması planlarında Türkiye'nin, henüz üyelik müzakerelerine başlamamış olması sebebiyle yer almaması, bizim açımızdan hayalkırıklığı yaratan ve düşündürücü bir gelişme olmuştur.

Dinamik bir yapı olan AB'nin içinde süregelen AB'nin geleceğine yönelik tartışmalar mevcut AB ile 10 yıl sonraki AB'nin birbirinden ne kadar farklı olacağının bir göstergesidir. AB'nin geleceğine yönelik tartışmaların en sıcak örneği ise 5-6 Mayıs tarihlerinde İsveç'te yapılan ve Dışişleri Bakanımız Sayın İsmail Cem'in de katıldığı AB ve AB'ye aday ülkelerin Dışişleri Bakanları'nın gayriresmi toplantısıdır. Türkiye, bu gelişmeleri dikkate alarak Avrupa'daki dengelerin yeniden oluşacağı bir dönemde hem siyasi, hem de ekonomik olarak daha güçlü ve hazırlıklı olmalıdır.

Uyum süreci yalnız makro düzeyde yürütülecek bir süreç değildir. Tam tersine toplumun tüm kesimlerinin yoğun destek ve çalışmasını gerektiren ve en alt düzeyden sağlam temellere oturarak yükselmesi, ilerlemesi gereken bir süreçtir. Kanun ve yönetmeliklerle yapılacak teknik mevzuat uyumunun arkasında bu mevzuatı uygulamaya ehil bir yönetici ve teknik kadronun yanı sıra, bunların uygulanmasından birebir etkilenecek toplumun her kesiminden insanları unutmamak gerekir.

AB üyeliğinin Türkiye'ye getireceği avantaj ve yükümlülüklerin topluma açık bir şekilde anlatılması, yaşanacak değişim ve karşı karşıya kalacağımız sorunların toplumun her kesiminde açıkça tartışılması üyelik sürecinin benimsenmesine katkıda bulunacaktır.

Türkiye, AB'ye adaylık sürecinde siyasi, ekonomik, sosyal ve idari alanlarda değişimi içselleştirmekte geç kalmamalıdır. Diğer aday ülkelerin aksine Türkiye sahip olduğu yaklaşık 40 yıllık AB tecrübesinden yararlanmalı ve nihai hedef olan tam üyeliğe varmakta gecikmemelidir. Türkiye'nin öngörülebilir bir süreçte istikrarlı ve güven verici bir şekilde uyum sürecinde vermiş olduğu taahhütleri gerçekleştirmesi AB'nin de Türkiye'yi değerlendirmesinde belirsizlikten kurtulmasına önemli ölçüde katkıda bulunacaktır.

Avrupa Birliği, gerek demokratikleşme, hukukun üstünlüğü, insan hakları ve liberalizm boyutunda gerekse örnek piyasa ekonomisi alt yapısı ile Türkiye'nin küreselleşme projesinde her zaman bir referans noktası olmuştur. TÜSİAD, Türkiye'nin birleşik Avrupa idealine her açıdan katkıda bulunacağına ve AB politikaları ve normlarına uyum sağladıkça, uluslararası standartlara daha uygun bir yapı kazanma yolunda ilerleyeceğine inanmaktadır.

Teşekkür ederim.